Odbitka ze Sprawozdań Stacji Hydrobiologicznej na Wigrach
Tom I (1922) Nr. 1.
Extrait des Comptes Rendus de la Station hydrobiologique de Wigry. Tome I (1922) No I.

WŁADYSŁAW POLIŃSKI.

O FAUNIE MIĘCZAKÓW ZIEMI SUWALSKIEJ.

Najdawniejszą wzmiankę o mięczakach ziemi suwalskiej („Dreissena, Planorbis, Paludina i Limnaea") znajdujemy w sprawozdaniu z badań, podjętych w r. 1901 przez K. Kulwiecia i K. Czerwińskiego (5). Niemal równocześnie z Kulwieciem opublikował B. Heyneman pracę o jeziorze Wigierskiem, w której wymienił 9 gatunków: Limnaea stagnalis, L. auricularia, Planorbis corneus, Pl. marginatus, Unio pictorum, Anodonta mutabilis, Sphaerium corneum, Pisidium sp., Dreissena polymorpha (3). Skorikow (11) potwierdził występowanie Dreissensii w j. Wigierskiem oraz larw jej w j. Perty.

W r. 1917 ogłosiłem wykaz 46 gatunków mięczaków, zebranych w l. 1910—11 w jeziorach Huciańskich: Krzywem, Wiązowcu, Czarnem i w rz. Kamionce tudzież na ich brzegach przez d-ra B. Rydzewskiego i przeze mnie, a w r. 1913 na wybrzeżach Wigier pod Cimochowizną i pobliskich wysepkach (Cimochowskich Grondzikach) przez inż. J. Zaborskiego (8). W tym samym roku wymienił D. Geyer (1) 7 gatunków z j. Wigierskiego i Okuniewa (Okunina), w tej liczbie jedną odmianą, nie podaną przezemnie: *Limnaea auricularia* var. *tumida* Held. (por. niżej na str. 8).

W r. 1919 otrzymałem ślimaki i małże zebrane przez d-ra R. Minkiewicza w jez. Garbaś, a w r. 1921—mięczaki, zebrane przez d-ra A. Lityńskiego na północnych brzegach zachodniego rogu jez. Wigierskiego oraz w jez. Sejwy, ponadto dr. W. Roszkowski użyczył mi do opracowania okazów, znalezionych w r. 1921 przez d-ra S. Sumińskiego w zatoce Białczańskiej jez. Wigierskiego Za dostarczenie mi materjału malakozoologicznego, w którym wykryłem 4 gatunk nowe dla fauny Suwalszczyzny *(Vertigo angustior, Succinea putris, Gyraulus cf. deformis, Armiger crista)* składam wspomnianym panom serdeczne podziękowanie. Wiadomość o znalezieniu 5-go gatunku: *Ancylus fluviatilis* w kanale, łączącym j. Staw z Wigrami, zawdzięczam p. K. Demlowi.

Miejscowości, z których pochodzą mięczaki, są następujące: Jezioro Sejwy, około 19 km. na pn. wsch. od Suwałk; odpływ przez rz. Czarną a następnie Marychę do rz. Czarnej Hańczy. Jez. Wiązowiec, ginące, bezodpływowe, obok Huty, 5 km. na wsch. od Suwałk. Tuż w pobliżu jez. Krzywe (Koleśne), mające przez bystrą, kamienistą Kamionkę odpływ do jez. Perty, a stąd do jez. Wigierskiego; w związku z wspomnianą rzeczką pozostaje i jez. Czarne Huciańskie.

W jez. Wigierskiem zbierano mięczaki w punktach wymienionych już powyżej.

Jez. Hańcza ma odpływ do jez. Wigierskiego przez Czarną Hańczę, stanowiacą lewy dopływ Niemna.

Jez. Okuniew, albo Okunin leży 7 km. na pn. z. od Suwałk, a 1 km. od prawego brzegu Czarnej Hańczy i należy (por. 12) do jej dorzecza.

Jez. Garbaś ma ok. 45 morg. powierzchni i 90 st. głębokości (12); leży 20 km. ku Z. od Suwałk. Przepływająca przez niego rz. Rospuda uchodzi do jez. Necko, z którego bierze początek rz. Netta, prawy dopływ Biebrzy. Jez. Necko włączone jest w linię kanału Augustowskiego, dzięki czemu w miejscu tem możliwą jest wymiana fauny Rozpudy i Czarnej Hańczy, a pośrednio Wisły i Niemna.

TABLICZKA MIĘCZAKÓW ZIEMI SUWALSKIEJ.

№	GATUNKI I ODMIANY	J. Sejwy	j. Wiązowiec	j. Czarne	j. Krzywe	rz Kamionka	Jaz. Wigierskie: róg zachodni	Jaz. Wigierskie: wej. do j. Białego	Jaz. Wigierskie: Cimochowizna	rz. Czarna Hańcza	j. Hańcza	j. Okuniew	j Garbaś
1	Zonitoides hammonis Ström.		x						x				
	„ „ f. viridula Mke.		x										
2	Zonitoides nitidus Müll.				x								
3	Arion subfuscus Drap.				x								
4	Eulota fruticum Müll.				x								
5	Dibothrion bidens Chemn.				x				x				
6	Fruticicola hispida L.				x				x				x
7	Vallonia pulchella Müll.				x		x		x				
8	Vertigo antivertigo Drap.				x				x				
9	Vertigo angustior Jeffr.				x				x				
10	Cochlicopa lubrica Müll.		x					x	x				
11	Succinea putris L.				x				x				x
12	Succinea pfeifferi Rssm.				x		x	x	x				
13	Succinea oblonga Drap.								x				
14	Carychium minimum Müll.				x				x				
15	Limnaea stagnalis L.		x					x					
	„ „ f. vulgaris Wstld.				x	x	x	x					
	„ „ f. producta Colb.				x			x					x
	„ „ f. subulata Wstld.					x							
	„ „ f. ampliata Cl.					x		x					
	„ „ f. aff. media Hartm. . . .									x			
16	Limnaea auricularia L.		x	x	x		x	x	x	x			
	„ „ var. wigrensis Poliński . .							x	x				
17	Limnaea ampla Hartm.		x	x	x		x	x	x				x
	„ „ f. monnardi Hartm. . . .		x					x	x				x
18	Limnaea ovata Drap.				x			x					x
	„ „ f. aff. lacustrina Cl. . . .				x								
19	Limnophysa palustris Müll.				x	x	x	x	x				x
	„ „ f turrilimnaea W. Dyb.				x								
20	Fossaria truncatula Müll.								x				
21	Amphipeplea glutinosa Müll. . . .		x						G			G	x
22	Physa fontinalis L.				x	x			G			G	x
23	Ancylus fluviatilis Müll.						D[1])						
24	Spirodiscus corneus L.				x	x		x					x
25	Tropidiscus umbilicatus Müll. . . .								x				x
26	Tropidiscus carinatus Müll.				x		x		x				x
	„ „ f. dubius Hartm.				x	x	x	x	x				x
27	Gyrorbis vortex L.				x				x				x
28	Gyrorbis vorticulus Trosch.							x	x				

[1]) Stanowisko, znalezione przez K. Demla i omówione wyżej w tekście.

№	GATUNKI I ODMIANY	j. Sejwy	j. Wiązowiec	j. Czarne	j. Krzywe	rz. Kamionka	jez. Wigierskie: róg. zachodni	jez. Wigierskie: wej. do j. Białego	jez. Wigierskie: Cimochowizna	rz. Czarna Hańcza	j. Hańcza	j. Okuniew	j. Garbaś
29	Bathyomphalus contortus L. . . .				x		x		x				x
30	Gyraulus albus Müll.				x				x				
	Gyraulus cf. deformis Hartm. . . .						x		x				x
31	Armiger crista L.							x					
32	Segmentina nitida Müll.				x								
33	Vivipara contecta Mill.	x	x		x			x	x		x		
34	Bythinia tentaculata L.				x		x	x	x			G	x
35	Hydrobia scholtzi A. Schm. . . .				x				x				
36	Valvata piscinalis Müll				x	x		x	x				x
37	Valvata antiqua Sow.								x				x
38	Valvata cristata Müll.				x		x	x	x				
39	Sphaerium corneum L.				x	x	x		x				x
40	Pisidium amnicum Müll.					x			x				
41	Pisidium supinum A. Sch.								x				
42	Pisidium henslowianum Shepp. . .				x				x				
43	Pisidium fontinale C. Pf.								x				
44	Pisidium nitidum Jen.							x	x				
45	Unio pictorum L.				x		x		H	x			
46	Unio tumidus Retz.				x	x							x
47	Unio crassus Retz. subsp. ornatus Poliński				x	x				x	x		
48	Anodonta cygnea L.		x						H[1])		x		
	„ „ var. cellensis Schröt.		x								x		x
	„ „ „ piscinalis Nils. .		x		x	x	x		x				
49	Dreissensia polymorpha Pall. . . .				x	x	x	x	x		x	G	x

[1]) „Anodonta mutabilis Cl."

Załączona t a b l i c z k a zawiera wykaz znalezionych dotychczas w ziemi Suwalskiej 49 gatunków i 14 odmian mięczaków, z pośród których lądowe, w liczbie 14 gatunków, pochodzą z wybrzeży wymienionych tu jezior i rzek. Wigierskie i Okuniewskie stanowiska kilku gatunków, znane tylko z pra[illegible] i e m a n a i G e y e r a, oznaczone są w tabliczce literami „H" i „G". Wszystkie pozostałe stanowiska oznaczone zostały (krzyżykami) na podstawie okazów zbadanych przeze mnie. Rubryka „Cimochowizna" stosuje się głównie do Grondzików.

Szczegóły dotyczące m o r f o l o g j i, e k o l o g j i i r o z m i e s z c z e n i a g e o g r a f i c z n e g o niemal wszystkich mięczaków, wymienionych w tabliczce, podałem już w „Materjałach". Ponieważ zbadanie otrzymanych później okazów dostarczyło w tej miarze stosunkowo niewielu nowych danych, ograniczę się tu do krótkich u w a g, o d n o s z ą c y c h s i ę d o n i e k t ó r y c h g a t u n k ó w i odmian.

(6) *Fruticicola hispida*. Oprócz 4 młodych znaleziono w sadzie w pobl. jez. Garbaś okaz starszy, zbliżony do f. *conica* Jeff., rozpowszechnionej przeważnie w północnej strefie zasiągu tego ślimaka.

(9) *Vertigo angustior*. Dwa okazy; rozmiary drobne: 1.7 mm. dług.

(15) *Limnaea stagnalis*. Znaczne skrócenie skrętki i rozszerzenie ostatniego skrętu, stosunkowo częste w mocno falującej strefie przybrzeżnej jezior podalpejskich, przejawia się w jeziorach Suwalszczyzny, jak się zdaje, o wiele rzadziej, a w każdym razie słabiej, prowadząc conajwyżej do wytworzenia f. *ampliata* lub jej podobnych. Okaz, jaki w „Materjałach" zaliczyłem wręcz do f. *lacustris* Stud., jest jednak dłuższy i ma skręt ostatni słabiej rozdęty, niż typowe okazy tej odmiany, przez co bardziej przypomiana mniej w tej mierze skrajną odmianę *media* Hartm. Znaczna większość okazów posiada—przeciwnie—wąską, długą i zaostrzoną skrętkę oraz słabo uwypuklone pierwsze skręty. Zależnie od stopnia uwydatnienia owych cech, zaliczamy okazy do f. *vulgaris*, f. *producta* lub f. *subulata* (postać najwysmuklejsza). W jeziorach Kujawskich formy podobne do suwalskich, są rzadkie; postać ich bardziej typowa, a często i wymiary okazalsze. Okazy z pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego (por. 7), otrzymane od dr. A. Lityńskiego, są bądź jeszcze bardziej typowe, bądź zbliżone do krępej formy *turgida* Mke. Osobniki równie typowe, jak w stawach i jeziorkach niżowych (np. Warszawskich), należą w jeziorach suwalskich do rzadkich wyjątków.

(16a) *Limnaea auricularia* var. *wigrensis*. Odmianę tę uważam za wigierski odpowiednik form podobnie krępych, grubych i mocnych, ale większych i nacechowanych innym kształtem otworu, jakie zamieszkują burzliwie środowisko przybrzeżne wielkich jezior podalpejskich i wymieniane bywają najczęściej pod nazwą *tumida* Held. Sądzę, że odmianę wigierską widział również Geyer i że ją właśnie zaliczył wprost do var. *tumida*, aczkolwiek podkreśla, że jest ona „klein und festschalig" (1). Rzecz szczególna, że z pojezierza wschodnio-pruskiego form podobnych dotychczas nie wymieniano. Ze względu na znaczne podobieństwo, jakie wykazuje zarówno var. *wigrensis* jak var. *tumida* w stosunku do jeziornych gruboskorupowych odmian *Limnaea ovata* (np. var. *rosea* Gallenst.), niezbędnem staje się skontrolowanie anatomiczne badań konchologicznych.

(19) *Limnaea palustris* występuje w postaci niedużej, pośredniej między f. typową a f. *fusca* C. Pf.; rzadsze są okazy zbliżone do var. *turricula* Held (w „Materjałach" zaliczyłem do niej kilka okazów) lub okazy dające się zaliczyć do odmiany *turrilimnaea* W. Dyb.

(25) *Tropidiscus carinatus*. Przeważa f. *dubius*; forma typowa jest rzadsza niż w znanych jeziorach Kujawskich, a zwłaszcza niż wśród zbadanych przeze mnie okazów poleskich z Prypeci.

(26) *Gyrorbis vortex*. Okazy z j. Wigierskiego i Krzywego zbliżone są do f. *discoides* Reinh.

(27) *Gyrorbis vorticulus*. Wigierskie okazy tego rzadkiego zatoczka są typowe i zupełnie podobne do okazów z Ystad w Szwecji, o jakich wspomina Westerlund (13), a z których dwa znajdują się w zbiorach dr. A. J. Wagnera w Pol. Państw. Muz. Przyr. w Warszawie. Przejść do var. *charteus* Held., jakie istnieją wśród okazów z Treptowa pod Berlinem, nie zauważyłem. Jeszcze większe różnice cechują okazy wigierskie w stosunku do osobników z pod Przemyśla (Muz. Kom. Fiz. Ak. Um. w Krak.), które uważam za typowych przedstawicieli odmiany (czy podgatunku) *charteus*, właściwej krajom dalej na południe wysuniętym.

(30) *Gyraulus* cf. *deformis*. Młodociany wiek oraz stan zachowania skorupek, zwapniałych i pozbawionych naskórka, którego morfologja dostarcza tylu ważnych

cech dla systematyki zatoczków z rodz. *Gyraulus*, uniemożliwia na razie dokładne oznaczenie tego interesującego gatunku, zdradzającego podobieństwo z jednej strony, do podalpejskiego *G. defories* Hartm., z drugiej—do północnych: *G. limophilus* Wstd i *G. draparnaldi* Jeffr.

(33) *Vivipara contecta*, podobnie jak na pojezierzach: wschodnio-pruskiem, środkowo-litewskiem i Kujawskiem, często przekracza w jeziorach suwalskich 40 mm. długości. Postać dość typowa. W przeciwieństwie do pojezierza Bałtyckiego, jeziora Alp szwajcarskich i północnego Tyrolu żyworodki tej nie posiadają (jeżeli pominąć kolonje osiedlone gdzie niegdzie przez człowieka).

Jak wiadomo, brak jest w Alpach również typowej *V. fasciata* Müll., rozpowszechnionej w Europie płn.-środkowej a częściowo i północnej. W Polsce żyje *V. fasciata* nietylko w dolnym i środkowym biegu większych rzek, należących do zlewiska Bałtyku, ale pospolitą jest i w jeziorach Kujawskich (8, 10). Rzadkość tego rzecznego gatunku w jeziorach wschodnio pruskich i dotychczas niestwierdzona obecność w jeziorach suwalskich, uważane być mogą za jedną z wybitniejszych cech, różniących pojezierza Pruskie i Kujawskie.

(35) *Hydrobia scholtzi*. Wykaz krajów i okolic, w jakich stwierdzono obecność tego drobnego rzadkiego ślimaczka (por. 8) uzupełnić można wiadomością, że *H. scholtzi* znalezioną została przed kilku laty w okolicy jez. Dryświaty na pograniczu pojezierzy: Litewskiego i Inflanckiego (wiadomość listowna, otrzymana od znalazcy, dr. U. Steusloffa). Nadto w materjałach ze zbiorów dr. W. Dybowskiago, udzielonych mi łaskawie przez prof. B. Hryniewieckiego a obejmujących przeważnie zdobycze malakozoologiczne z Inflant i Estonji, znalazłem skorupki tego ślimaczka, tkwiące w domkach larw chróścików. Podkreślić należy fakt, omówiony już obszerniej w „Materjałach", że *H. scholtzi* żyje wyłącznie tylko w obrębie zlewiska Bałtyku, w zupełnej analogji z *Eurytemora lacustris* i innemi skorupiakami, uważanemi za relikty morskie we współczesnej faunie pojezierza Bałtyckiego, i że najprawdopodobniej reprezentuje ona podyluwjalny odłam słodkowodny morskiego szczepu Hydrobiidów.

(38) *Valvata antiqua*. Charakterystyczny mieszkaniec jezior podalpejskich i pojezierza Bałtyckiego. Okazów tak wielkich, jak w Gople (do 6.1 mm.!) w jeziorach suwalskich nie widziałem. Nie wykryłem również i Valvat żeberkowanych (*Valvata discors* Wstld,), jakie opisuje D. Geyer z puszczy Białowieskiej (2).

(47) *Unio crassus* subsp. *ornatus* jest charakterystycznym—rzec można „endemicznym"—podgatunkiem dorzecza Czarnej Hańczy (por. 9). Skójki wschodniopruskie (subsp. *oviformis* Hilb. z Krutyńskiej Strugi), północno-polskie, litewskie i białoruskie, nie wyłączając udzielonych mi łaskawie przez prof. J. Grochmalickiego pięknych okazów z rz. Rosi, mają postać o wiele mniej skróconą i jajowato-owalną, ubarwienie ciemniejsze, pasy przyrostu oraz rzeźbę szczytów odmiennie ukształtowane.

(50) *Dreissensia polymorpha*. Spopularyzowanem jest przez podręczniki zdanie Martensa, że *Dr. polymorpha* z pierwotnej swej siedziby pontyjskiej wtargnęła, dzięki ożywieniu się komunikacji rzecznej i morskiej, dopiero w początkach ubiegłego stulecia do Europy środkowej, w której poprzednio żyła już w końcu okresu lodowcowego. Z twierdzeniem powyższem niełatwo jednak pogodzić fakt, że Dreissensia zamieszkuje w olbrzymiej ilości liczne jeziora, pozostające po za sferą ruchu

okrętowego i tratwowego, do jakich między innemi należą niektóre jeziora w pobliżu Suwałk.

W powyższych uwagach starałem się pokrótce uwydatnić podobieństwa i różnice morfologiczne i zoogeograficzne, jakie—przy obecnym, bardzo jeszcze niewystarczającym stanie naszych wiadomości,—dostrzedz się dały w faunie malakozoologicznej jezior suwalskich, przy porównaniu jej z fauną innych pojezierzy oraz jezior podalpejskich. Z dokładną analizą zoogeograficzną wstrzymać się wypada do chwili uzupełnienia dotychczasowych danych faktycznych. Sądzę, że liczyć można między innemi na znalezienie w jeziorze Wigierskiem i pobliskich większości gatunków i odmian mięczaków, dotychczas nieznanych z Suwalszczyzny, a wykrytych w jeziorach wschodnio-pruskich. Samo tylko wielkie jezioro Śniardwy (Spirding) zbadane przez Hilberta (4), posiada gatunków takich 13. Przytaczam je poniżej, celem zwrócenia uwagi na istniejące jeszcze istotne czy też rzekome luki w wiadomościach o faunie jezior ziemi Suwalskiej: *Limnaea peregra* Müll., *Aplexa hypnorum* L., *Gyrorbis septemgyratus* (Zgl.) Rssm., *G. leucostoma* Mill., *G. spirorbis* L., *Ancylus lacustris* L., *Vivipara fasciata* Müll., *Bythinia leachi* Shepp., *Valvata macrostoma* Steenb., *Neritina fluviatilis, Sphaerium solidum* Norm., *Calyculina lacustris* Müll., *Pseudanodonta complanata* (Zgl.) Rssm.

O rozmieszczeniu pionowem mięczaków w jeziorach nie tylko ziemi Suwalskiej, ale wogóle pojezierza Pruskiego nie posiadamy dotychczas żadnych danych.

Prace cytowane.

1. Geyer D. Zur Molluskenfauna Polens. Nachrichtsbl. d. D. Mal. Ges.. 1917.
2. Geyer D. Die Mollusken der Urwaldes von Bialowies. Abh. Senckenb. Nat. Ges. T. 37. 1,1919.
3. Heyneman B. A. Izsledowanje oz. Wigry w biol. i ryboł. otnosz. Iz Nikolsk. rybow. zaw., № 6, SPB. 1902.
4. Hilbert R. Die Molluskenfauna des Spirdingsees. Arch. f. Naturg., T. 78. 1912.
5. Kulwieć K. Notatki z wycieczki do Wigier. Wszechświat, 1902.
6. Kulwieć K. Materyały do fizyografii jeziora Wigierskiego. Pam. Fizyogr. T. 18, 1904.
7. Lityński A. Jeziora Firlejowskie. Pam. Fizyogr. T. 25, 1918.
8. Poliński W. Materyały do fauny malakozoologicznej Królestwa Polskiego, Litwy i Polesia. Prace Tow. Nauk. Warsz. III Wydz. № 27. 1917.
9. Poliński W. Unio crassus Retz. subsp. polonicus n. subsp., subsp. ornatus n. subsp. Spr. Tow. Nauk. Warsz. wydz. III. 1917.
10. Poliński W. i Demel K. Notatki z wycieczki zoologicznej na jeziora Kujawskie. Pam. Fizjograf. 26.
11. Skorikow A. S. Sowriemiennoje rasprostranienie Dreissensia polymorpha (Pallas) w Rossii. Tr. Sarat. O. Jest. i Lub. Jest. 1903.
12. Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i sąsiednich krajów słowiańskich, tomów 16, Warszawa 1879—1904.
13. Westerlund C. A. Malakologische Studien, Kritiken. Notizen. 1.—Malak. Bl. T. 22. 1875.

W czasie druku niniejszej pracy otrzymałem od p. Kazimierza Gajla zebrane przez niego mięczaki: *Ancylus fluviatilis* z kanału łączącego j. Staw z Wigierskiem; *Anodonta cygnea* var. *cellensis* z j. Staw, *A. c.* var. *piscinalis* z Czarnej Hańczy; *Unio pictorum* z j. Staw (aff. f. *limosus* Nils.) i Czarnej Hańczy. Wreszcie *Unio crassus* subsp. *ornatus* z Kamienistych wysepek Czarnej Hańczy pod Sobolewem, z miejsca nacechowanego bystrym prądem. Skorupy mają szczyty przeważnie bardziej starte niż okazy z Kamionki, dług. ok. 62, szer. 39 mm., jeden wyjątkowo 79 i 41 mm.; ubarwienie często ozdobione zielonemi smugami rozchodzącemi się promieniśto od szczytów.

RÉSUMÉ.

Sur la faune malacologique du district de Suwalki.

par **W. Poliński.**

Un tableau embrassant 49 espèces et 14 variétés (*Gyraulus* cf. *deformis* y compris) résume nos connaissances relativement à la distribution des Mollusques dans le district de Suwalki et quelques localités adjacentes. Ce territoire ne représente qu'une petite partie de la plate-forme lacustre de la Baltique, s'étendant depuis la Prusse Orientale (lac de Garbaś) jusqu'au lac de Wigry. Les lacs („j.") et rivières („rz."), d'où proviennent les récoltes malacologiques, sont énumérés à la tête du tableau (voir texte polonais p. 38). L'auteur cite toutes les espèces et variétés, marquées dans le tableau par une croix: ×, qu'il a eu occasion de recueillir lui même ou de déterminer d'après les échantillons fournis par MM. A. Lityński, R. Minkiewicz, W. Roszkowski, B. Rydzewski, S. Sumiński. Les lettres „H", „G" et „D" marquent les stations, dont la connaissance n'est due qu'au travaux de B. Heyneman (2) et D. Geyer (3) ainsi qu'à M. K. Demel.

Limnaea stagnalis L. La forme plus ou moins ramassée, à spire courte, désignée en 1917 par l'auteur (8) sous le nom de f. *lacustris* Stud., mais se rapprochant plutôt de la variété moins extrême—f. *media* Hartm., est rare. La forme la plus répandue est celle, dont la spire est élevée, étroite et pointue (f. *vulgaris*, f. *producta*, f. *subulata* Wstld. et formes intermédiaires). La forme se rapprochant du type est beaucoup plus rare que dans les parties de la plate-forme lacustre de Kujawy (entre la Vistule et la Warta), dont la faune a été étudiée par l'auteur.

Limnaea auricularia L. var. *wigrensis* Poliński, ressemblant à la var. *tumida* Held., décrite en 1917 d'après des échantillons provenant des îlots „Cimochowskie Grondziki" dans le lac de Wigry, fut trouvée en exemplaires semblables (coquilles vides) dans la baie „Białczańska" du même lac.

M. D. Geyer cite var. *tumida* comme habitant le lac de Wigry (2).

Gyraulus cf. *deformis* Hartm. ne fut trouvé qu'en forme de coquilles non adultes, vides et privées d'epiderme, et ne permettant pas une dètermination plus précise.—Ce *Gyraulus* ainsi que *L. auricularia* var. *wigrensis* semblent manquer à la faune lacustre de Kujawy.

Vivipara fasciata Müll. semble ne pas habiter les lacs du district de Suwalki, tandis qu'elle a été trouvée dans plusieurs lacs de Kujawy.

Dreissensia polymorpha Sall. est fort commune dans les lacs et rivières communiquant par l'intermédiaire de la rivière Czarna Hańcza et du canal „Augustowski" avec le bassin du Niemen et par la rivière Rospuda et le même canal arec le bassin du Narew, affluent de la Vistule. La présence du canal, existant plus de 100 ans, rend difficile la solution de la question, lequel des deux bassins a servi à la Dreissensia en qualité de voie d'expansion fluviatile et lacustre dans le territoire de Suwalki.

RÉSUMÉ.

Sur la faune malacologique du district de Suwalki.

par **W. Poliński.**

Un tableau embrassant 49 espèces et 14 variétés (*Gyraulus* cf. *deformis* y compris) résume nos connaissances relativement à la distribution des Mollusques dans le district de Suwalki et quelques localités adjacentes. Ce territoire ne représente qu'une petite partie de la plate-forme lacustre de la Baltique, s'étendant depuis la Prusse Orientale (lac de Garbaś) jusqu'au lac de Wigry. Les lacs („j.") et rivières („rz."), d'où proviennent les récoltes malacologiques, sont énumérés à la tête du tableau (voir texte polonais p. 38). L'auteur cite toutes les espèces et variétés, marquées dans le tableau par une croix: ×, qu'il a eu occasion de recueillir lui même ou de déterminer d'après les échantillons fournis par MM. A. Lityński, R. Minkiewicz, W. Roszkowski, B. Rydzewski, S. Sumiński. Les lettres „H", „G" et „D" marquent les stations, dont la connaissance n'est due qu'au travaux de B. Heyneman (2) et D. Geyer (3) ainsi qu'à M. K. Demel.

Limnaea stagnalis L. La forme plus ou moins ramassée, à spire courte, désignée en 1917 par l'auteur (8) sous le nom de f. *lacustris* Stud., mais se rapprochant plutôt de la variété moins extrême—f. *media* Hartm., est rare. La forme la plus répandue est celle, dont la spire est élevée, étroite et pointue (f. *vulgaris*, f. *producta*, f. *subulata* Wstld. et formes intermédiaires). La forme se rapprochant du type est beaucoup plus rare que dans les parties de la plate-forme lacustre de Kujawy (entre la Vistule et la Warta), dont la faune a été étudiée par l'auteur.

Limnaea auricularia L. var. *wigrensis* Poliński, ressemblant à la var. *tumida* Held., décrite en 1917 d'après des échantillons provenant des îlots „Cimochowskie Grondziki" dans le lac de Wigry, fut trouvée en exemplaires semblables (coquilles vides) dans la baie „Białczańska" du même lac.

M. D. Geyer cite var. *tumida* comme habitant le lac de Wigry (2).

Gyraulus cf. *deformis* Hartm. ne fut trouvé qu'en forme de coquilles non adultes, vides et privées d'epiderme, et ne permettant pas une dètermination plus précise.—Ce *Gyraulus* ainsi que *L. auricularia* var. *wigrensis* semblent manquer à la faune lacustre de Kujawy.

Vivipara fasciata Müll. semble ne pas habiter les lacs du district de Suwalki, tandis qu'elle a été trouvée dans plusieurs lacs de Kujawy.

Dreissensia polymorpha Sall. est fort commune dans les lacs et rivières communiquant par l'intermédiaire de la rivière Czarna Hańcza et du canal „Augustowski" avec le bassin du Niemen et par la rivière Rospuda et le même canal arec le bassin du Narew, affluent de la Vistule. La présence du canal, existant plus de 100 ans, rend difficile la solution de la question, lequel des deux bassins a servi à la Dreissensia en qualité de voie d'expansion fluviatile et lacustre dans le territoire de Suwalki.